

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ
«Залатая літара» ў намінацыі «Найлепшая шматтыражная газета»

30 мая 2015 года, № 10 (2134)

ПАДЗЕЯ

Беларусь стала 48-й краінай, якая далучылася да Балонскай канвенцыі. Такое рашэнне прынялі міністры адукацыі дзяржаў агульнаеўрапейскай прасторы на саміце ў Ерэване.

Адзначым, з моманту падачы заяўкі Беларусі для ўдзелу ў гэтай агульнаеўрапейскай адукацыйнай праграме прайшло амаль пяць гадоў. Айчынным экспертам гэтым часам бралі ўдзел у шэрагу міжнародных семінараў, якія рэалізуюцца ў рамках дзейнасці Балонскага сакратарыята. Распачынанні, звязаныя з укараненнем прынцыпаў Балонскай дэкларацыі, знайшлі сваё адлюстраванне ў шматлікіх афіцыйных дакументах: у загадах Міністэрства адукацыі нашай краіны, Дзяржаўнай праграме развіцця вышэйшай адукацыі на 2011–2015 гады, праграме дзейнасці ўрада Беларусі на 2011–2015 гады і г. д.

За час абмеркавання новай мадэлі адукацыі выявіўся шэраг прыхільнікаў і не менш яе супернікаў. Што ж гэта за выратавальны круг – Балонскі працэс?

Мяркуюцца, што з далучэннем да Балонскага працэсу любы студэнт зможа паехаць на семестр у Еўропу. Мабільнасць з'яўляецца ключавым імператывам гэтай мадэлі, і розныя паездкі – частка студэнцкага жыцця.

Даведанная інфармацыя паказвае, што Балонскі працэс – гэта збліжэнне і гарманізацыя сістэм вышэйшай адукацыі краін Еўропы з мэтай стварэння адзінай еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі. Для таго, каб да яго далучыцца, краіна-ўдзельніца прымае на сябе абавязальніцтва: бясплатна выдаваць усім выпускнікам універсітэтаў еўрапейскія дадаткі да дыпламаў бакалаўра і магістра (адзінага ўзору), рэфармаваць нацыянальную сістэму адукацыі ў адпаведнасці з асноўнымі палажэннямі Балонскай дэкларацыі, якая была падпісана ў 1999 годзе ў Італіі і г. д.

Правядзенне адукацыйных рэформаў выгаднае любой еўрапейскай дзяржаве. Гэта прадывкавана ў першую чаргу свабодным перасоўваннем працы (працоўнай сілы), тавараў і капіталу. Адгэтуль і паўстала неабходнасць у параўнальнасці кваліфікацый у галіне вышэйшай адукацыі.

Наша краіна далучаецца да Балонскага працэсу зыходзячы з відавочных матываў. Сістэма адукацыі Беларусі мае еўрапейскія карані. Узаемадзеянне з адзінай адукацыйнай прасторай Еўропы мяркую агульнапрынятыя правілы, якія павялічваюць прывабнасць і канкурэнтаздольнасць нашай нацыянальнай адукацыі ў сучасным

Балонскі камітэт прызнаў нацыянальную сістэму адукацыі Беларусі

Калаж: Калярыны ПЛЫНЦАВА

свеце. У прыватнасці, у Беларусі рэалізавана двухступеньчатая сістэма навучання, ёсць бакалаўрыят (3–5 гадоў навучання ў залежнасці ад спецыяльнасці) і магістратура. На ўзроўні абароны дысертацый уведзена магчымасць атрымання PhD. Плануецца, што ў найбліжэйшай будучыні не менш за 30 % магістарскіх курсаў у краіне будуць выкладацца на англійскай мове.

Што дасць далучэнне да Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі? Прызнанне ў еўрапейскіх краінах дыпламаў і кваліфікацый, атрыманых у Беларусі, магчымасць вучыцца ў іншых універсітэтах, а таксама аўтаномію і непахіснасць акадэмічных свабод...

Як вядома, ідэальнай адпаведнасці прынцыпам Балонскага працэсу няма ні ў адной краіне. Усюды ўлічваюцца спецыфічныя асаблівасці дзяржавы, ментальнасць народа ў тым ліку.

Ідэі стварэння еўрапейскай універсітэцкай супольнасці і адзінай Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі зыходзяць ад найстарэйшага ў Італіі Балонскага ўніверсітэта. Яшчэ ў 1986 годзе, рыхтуючыся да 900-гадовага юбілею, кіраўніцтва ВУН звярнулася да ўсіх універсітэтаў Еўропы з прапановай прыняць Вялікую хар-

тыю ўніверсітэтаў – Magna Charta Universitatum. Ідэя была з запалам падхоплена, і падчас юбілейных імпрэз у 1988 годзе гэты дакумент, які абвешчае ўніверсальныя і непераходныя каштоўнасці ўніверсітэцкай адукацыі, а таксама неабходнасць цесных сувязяў паміж імі, быў падпісаны рэктарамі 80 ВУН. У 1999 годзе на радзіме Magna Charta, у Балонні, адбылася гістарычная Першая канферэнцыя

трыццаці еўрапейскіх міністраў адукацыі. Прынятая імі дэкларацыя «Зона еўрапейскай вышэйшай адукацыі» вызначыла асноўныя мэты, якія вядуць да дасягнення супастаўнасці і, у канчатковым выніку, гарманізацыі нацыянальных адукацыйных сістэм вышэйшай адукацыі ў краінах Еўропы. З гэтай дэкларацыі і пачынаецца Балонскі працэс.

Жанна ВАСАНСКАЯ

ДЗЕСЯЦЬ АСНОЎНЫХ КІРУНКАЎ БАЛОНСКАГА ПРАЦЭСУ (10 Bologna Action Lines):

1. Прыняцце сістэмы агульнаразумелых, параўнальных кваліфікацый (ступеняў).
2. Укараненне двухступеньчатай сістэмы вышэйшай адукацыі (бакалаўрыят – магістратура).
3. Выкарыстанне сістэмы заліковых адзінак (акадэмічных крэдытаў), колькасць якіх залежыць ад аб'ёму гадзін па дысцыпліне, і адлюстраванне навучальнай праграмы ў дадатку да дыплама, узор якога распрацаваны ЮНЕСКА.
4. Развіццё акадэмічнай мабільнасці студэнтаў, выкладчыкаў і адміністрацыйна-кіраўнічага персаналу.
5. Узаемае прызнанне кваліфікацый і адпаведных дакументаў у галіне вышэйшай адукацыі, забеспячэнне аўтаномнасці ВУН.
6. Развіццё еўрапейскага супрацоўніцтва ў галіне забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі.
7. Навучанне на працягу ўсяго жыцця.
8. Актывізацыя ўдзелу ВУН і студэнтаў у развіцці Балонскага працэсу.
9. Узмацненне еўрапейскага складніку ў сістэме вышэйшай адукацыі Еўропы.
10. Увядзенне дактарантуры ў агульную сістэму вышэйшай адукацыі (у якасці трэцяга ўзроўню); аб'яднанне Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі і Еўрапейскай прасторы навуковых даследаванняў.

У нумары:

ПРОСТА ДЗЯРЖАЎНЫ ЧАЛАВЕК...

Да 60-годдзя члена-карэспандэнта НАН Беларусі Аляксандра ДАНИЛАВА

Стар. 2

ПРАФЕСАРСКИ СХОД ЗА ЯКАСЦЬ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ

Гутарка са старшынёй Прафесарскага сходу прафесарам Анатолям ЗЕЛЯНКОВЫМ

Стар. 3

БДУ РУХАЕЦЦА ДА АДКРЫТАЙ АНЛАЙН-АДУКАЦЫІ

Навучацца ў інтэрнэце стала рэальным пры дапамозе масавых адкрытых анлайн-курсаў (МООС)

Стар. 4

Весткі з рэктарата

ДЫРЭКТАРАМ Фундаментальнай бібліятэкі БДУ прызначаны Уладзімір Кулажэнка. Ён нарадзіўся ў 1976 г. (Паставы, Віцебская вобласць). У 1998 г. скончыў гістарычны факультэт БДУ. Працаваў загадчыкам аддзела ў Нацыянальным навукова-асветніцкім цэнтры імя Ф. Скарыны, вядучым спецыялістам Міністэрства культуры Беларусі. З 2005 па 2015 г. намеснік дырэктара Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва. Прайшоў перападрыхтоўку па спецыяльнасці «Менеджмент у сферы адукацыі». У 2012 г. скончыў аспірантуру БелНДІ дакументазнаўства і архіўнай справы. Выкладчык кафедры бізнес-камунікацыі ІБМТ.

СТУДЭНТЫ БДУ ганараваны прэміяй Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта. Сярод узнагароджаных: пяцікурснік фізічнага факультэта Павел Лабацэвіч, студэнт 3 курса факультэта сацыякультурных камунікацый Алех Шчуцкі, пяцікурснікі факультэта прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі Ганна Рудакоўская і факультэта міжнародных адносін Алена Кавальчук. Грашовое заахвочванне прысуджана за актыўны ўдзел у навуковым, грамадскім і культурным жыцці г. Мінска. Урачыстая цырымонія адбылася 14 мая ў Мінскай гарадской ратушы.

ЗАГАДЧЫК кафедры славянскіх літаратур філагічнага факультэта БДУ Іван Чарота ўшанаваны дзяржаўнай узнагародай Расійскай Федэрацыі. Медаль Пушкіна прысуджана навукоўцу за вялікі ўнёсак ва ўмацаванне сяброўства і супрацоўніцтва з Расіяй, развіццё гандлёва-эканамічных і культурных сувязяў. Дадзенымі ўзнагародамі РФ ўсяго адзначаны адна расіянка і 13 замежных грамадзян.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Проста дзяржаўны чалавек...

Да 60-годдзя члена-карэспандэнта НАН Беларусі Аляксандра ДАЊЛАВА

Біяграфія Аляксандра Мікалаевіча ДАЊЛАВА можа служыць бліскучым прыкладам жыццёвага поспеху. Нарадзіўся ў простай працоўнай сям'і ў Віцебску ў гады цяжкага паваяннага ліхалецця. Жылі цяжка, як большасць у тыя гады, але сумленна – усе трое сыноў дружнай сям'і ДАЊЛАВЫХ выйшлі ў людзі. Аляксандр у свае 38 стаў доктарам навук, а ў 41 – членам-карэспандэнтам НАН Рэспублікі Беларусь. Ці гэта не крытэрыі поспеху?

Пасля сярэдняй школы – тэрміновая служба, і ніякіх патуранняў! Бацька-франтавік быў жывым прыкладам армейскай доблесці, мужнасці і гонару, прайшоў праверку не на словах, а ў баях за Радзіму. Вышэйшую адукацыю А. М. ДАЊЛАЎ атрымаў у родным горадзе. Рашэнне, куды пайсці вучыцца, прымалі на сямейнай нарадзе ў адпаведнасці з працоўным духам сям'і: бліжэй да дома, да зямлі. Таму абралі Віцебскую ветэрынарную акадэмію. Можа, алгарытм поспеху А. М. ДАЊЛАВА як кіраванца, з яго непадробным клопам пра людзей, якраз і звязаны з тым, што базавыя асновы школы гуманізму яму атрымалася асвоіць ужо на самым пачатку жыццёвага шляху?

Але лёс распарадзіўся інакш. Бясспрэчны лідарскі якасці Аляксандра заявілі пра сябе яшчэ ў перыяд армейскай службы, а ў студэнцкія гады праявіліся яшчэ больш. Агульным сходам калектыву яму былі дэлежаваны паўнамоцтвы вызваленага сакратара камсамольскай арганізацыі. Так пачалася доўгая самастойная дарога працы ў камсамоле з моладдзю, спачатку ў роднай акадэміі, затым – у Віцебскім абкаме, і далей – у ЦК ЛКСМБ.

Яго ад прыроды дапытлівы розум, працавітасць і метадычная любоў да чытання, плюс паўсядзённая практыка зносінаў з моладдзю, сталі магутным энергетычным зарадам, які стымуляваў навуковадаследчы патэнцыял. Абароненая ім у 1990 г. кандыдацкая дысертацыя «Сацыялагічны аналіз духоўных запатрабаванняў моладзі (па матэрыялах Беларускай ССР)» вызначалася наватарскім падыходам.

Сёння нельга ўявіць айчынную сацыялагічную навуку без прызнання вядучай ролі ў ёй А. М. ДАЊЛАВА. Нягледзячы на далёка не аптымістычны этап у гісторыі гуманітарнага цыкла дысцыплін, менавіта дзякуючы высілкам А. М. ДАЊЛАВА сацыялогіі ёсць чым ганарыцца.

Такім значным фактарам развіцця айчынай сацыялогіі стаў ініцыяваны А. М. ДАЊЛАВЫМ выхад прафесійнага часопіса «Сацыялогія», які даў свае старонкі ўсім кірункам гуманітарных ведаў. Шчыра кажучы, без энергіі, якая зараджае ўсіх, і ініцыятывы галоўнага

рэдактара, больш за тое – без яго самаадданасці складана сказаць, што стане з часопісам у далейшым. Цяжка нават уявіць сёння альтэрнатыву А. М. ДАЊЛАВА на пасадзе галоўнага рэдактара. Гэта не кампліментарны рэверанс у бок юбіляра. Гэта, на жаль, суровая праўда нашай штодзённасці, у якой знайсці чалавека, здольнага на голым запале рабіць справу, нават калі яна адзначана маштабнай значнасцю і прэстыжнасцю, зусім не проста.

Значны ўклад унёс юбіляр у развіццё кафедры сацыялогіі (якую А. М. ДАЊЛАЎ узначаліў на грамадскіх пачатках у 2005 г.) і яе цвярдзэнне ў якасці вядучай у краіне адукацыйнай структуры па падрыхтоўцы прафесійных кадраў.

За час яго кіраўніцтва творчы патэнцыял кафедры сацыялогіі падвоўся. Досыць сказаць, што па сваім кадравым складзе кафедра сацыялогіі, дзе працуюць больш за 10 дактароў навук, г. зн. практычна кожны другі – з'ява не ардынарная

для БДУ. Па колькасці апублікаваных прац кафедра сацыялогіі ўпэўнена трымае першае месца ў рамках факультэта філасофіі і сацыяльных навук. Ініцыяваная А. М. ДАЊЛАВЫМ серыя кніг пад лагатыпам «Кафедра сацыялогіі» фактычна не пакінула без адпаведнага метадычнага забеспячэння (падручнік ці дапаможнік) ніводнага чытанага курса ці спекурса. Трэба прызнаць, што ў падобных фактах, а не ў голай начальніцка-павучальнай рыторыцы, якраз і раскрываецца сапраўднасць барацьбы за якасць адукацыі.

Немагчыма не заўважыць і намаганні па інтэграцыі прадстаўнікоў міжнароднай гуманітарнай (пераважна філасофскай і сацыялагічнай) інтэлектуальнай эліты ў адзінай дыялогавай прасторы. Натхняльнікам ідэі і яе непасрэдным арганізатарам стаў іноў жа Аляксандр ДАЊЛАЎ. Колькі памятных сустрэч нам усім давалося перажыць! З акадэмікамі – В. С. Сцёпіным (РАН), А. А. Гусейнавым (РАН), У. А. Лектарскім (РАН), прафесарамі Е. Вятрам (Польшча), І. І. Антановічам (Масква), Ж. Ц. Тошчанкам (Масква), і інш. Непасрэдныя зносіны з лідарамі гуманітарных навуковых ведаў спрыяюць салідарызацыі нашых гуманітарных высілкаў для асэнсавання праблемнай сучаснасці ў барацьбе за будучыню.

А. М. ДАЊЛАЎ не любіць знаходзіцца ў кадры, прыцягваючы да сябе святло сафітаў. Яго ўпадабаная пазіцыя – закадравая працоўнае становішча і хваляючая атмасфера чакання таго, што атрымаецца ў выніку ўсіх гэтых творчых высілкаў. У кадры ён пазіцыянуе іншых, больш таленавітых, з яго пункта гледжання.

Яркім пацвярджэннем гэтаму стала выдадзеная ім у 2013 г. кніга «Слова пра сучаснікаў: эсэ, інтэрв'ю». Кніга – адкрыццё, якая дазволіла не толькі па-новаму адкрыць для сябе цэлую плыяду ўжо вядомых і не вельмі дзеячаў сучасных гуманітарных ведаў, але і маральныя пазітыў самога аўтара, пакінутага, як звычайна, за кадрам.

Не дзіўна, што гэта ўсведамленне адноснасці нашага быцця, з яго ідэаламі, каштоўнасцямі, дасягненнямі, званнямі не зламала, а наадварот – умацавала характар Аляксандра ДАЊЛАВА – прадстаўніка таго паваяннага пакалення, драматызм маральнай перазагрузкі якога супаў з пікам іх прафесійнай кар'еры і лёсу. Таму душэўны стан нашага юбіляра прадбачыць нескладана. Яго ілюструюць пазытыўныя радкі аднаго з нашых сучаснікаў, адкарэктаваныя па выпадку зусім у данілаўскім духу:

– Мне тот столик с видом на мечту... и мудрости заката!

А большае нічога, поверь, не надо!

Нам, яго сябрам і калегам, застаецца толькі прызнаць гэта права на мару нашага юбіляра, якая, як святло далёкай зоркі, сагравае душу і зараджае нас усіх аптымізмам. І яшчэ пажадаць Аляксандру ДАЊЛАВА – «дзяржаўніку» і чалавеку – здароўя і волі да перамогі на карысць беларускай навукі і адукацыі.

Д. Г. РОТМАН,
дырэктар ЦСПД БДУ,
доктар сацыялагічных навук,
прафесар
Ж. М. ГРЫШЧАНКА,
кандыдат філасофскіх навук,
дацэнт кафедры
сацыялогіі БДУ

Класічная школа акадэміка Карзюка

Споўнілася 70 гадоў выбітнаму навуковаму, таленавітаму арганізатару, выдатнаму педагогу, акадэміку НАН Беларусі, прафесару кафедры матэматычнай кібернетыкі механіка-матэматычнага факультэта Віктару КАРЗЮКУ.

В. І. Карзюк нарадзіўся 4 красавіка 1945 г. у вёсцы Петрашунцы Валожынскага раёна Мінскай вобласці ў сялянскай сям'і. У 1961 г. паступіў на матэматычны факультэт БДУ. Ён ужо ў студэнцкія гады пачаў навуковыя даследаванні ў галіне агульнай тэорыі ўраўненняў з частковымі вытворнымі пад кіраўніцтвам Н. І. Брыша – аднаго з заснавальнікаў навуковай школы па дыферэнцыяльных ураўненнях з частковымі вытворнымі ў Беларусі.

У 1971 г. Віктар Іванавіч абараніў кандыдацкую дысертацыю, а ў 1994 – доктарскую на тэму «Метад энергетычных няроўнасцяў і аператару асярэднення ў тэорыі лінейных межавых задач для дыферэнцыяльных ураўненняў з частковымі вытворнымі».

Віктар Карзюк – вядомы спецыяліст у сферы дыферэнцыяльных ураўненняў з частковымі вытворнымі і матэматычнай фізікі. Тэматыка яго навуковых інтарэсаў звязана з актуальным кірункам у тэорыі краёвых задач для дыферэнцыяльных ураўненняў з частковымі вытворнымі: адшуканнем карэктна пастаўленых задач і

даказамі з вырашальнасці, заснаванымі на выкарыстанні метадаў функцыянальнага аналізу. Па выніках даследаванняў ім апублікавана звыш 200 навуковых прац. Гэтыя вынікі дазволілі даць адказ на праблемы пра карэктную пастаўку шматлікіх новых

задач, на рашэнне якіх былі накіраваны высілкі многіх матэматыкаў.

В. І. Карзюк валодае выдатнымі арганізатарскімі здольнасцямі, уменнем прадбачыць і вялікай мэтанакіраванасцю. Ён зрабіў неацэнны ўнёсак у развіццё факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі БДУ плённай працай на ім з дня яго заснавання ў 1970 г., пачаўшы з пасады асістэнта, затым старшага выкладчыка, дацэнта і прафесара кафедры матэматычнай фізікі, з 1982 г. і па 1996 г. – дэкан ФПМІ. З 1996 па 2001 год займаў пасаду прарэктара па вучэбнай рабоце. З 1984 па 2014 год працаваў загадчыкам кафедры матэматычнай фізікі. В. І. Карзюк на працягу 20 гадоў веў вялікую працу па станаўленні факультэта і арганізацыі навуковых даследаванняў усяго калектыву, па падрыхтоўцы спецыялістаў і арганізацыі новых спецыяльнасцяў. Ім таксама быў арганізаваны спецыяльны факультэт бізнесу і інфармацыйных тэхналогій БДУ, у наш час на ім вядзецца перападрыхтоўка кадраў па дэфіцытных спецыяльнасцях і сучасных тэхналогіях. В. І. Карзюка неаднаразова запрашалі для чытання лекцый і абмену досведам у Югаславію, Кубу, В'етнам, Алжыр, Польшчу, ЗША, ФРГ і Францыю.

В. І. Карзюк правёў вялікую працу па стварэнні Інстытута падрыхтоўкі навуковых кадраў Нацыянальнай акадэміі навук, які стаў першай установай адукацыі ў складзе НАН Беларусі. З 2001 па 2005 год ён – рэктар гэтага інстытута.

В. І. Карзюк выдатна спалучае сваю навуковую дзейнасць з педагогічнай. Віктар

Іванавіч дапамагае адораным студэнтам раскрыць іх талент, стаць сапраўды высокакваліфікаванымі спецыялістамі, абраць правільны кірунак у навуцы, пры гэтым захоўваючы і прымнажаючы навуковыя традыцыі. Ён спалучае ў сабе такія якасці, як патрабавальнасць, разважлівасць, лагоднасць, спагадлівасць і разуменне. Пад яго кіраўніцтвам падрыхтавана 9 кандыдатаў навук і 2 дактары фізіка-матэматычных навук.

В. І. Карзюк дабратворна спалучае шматгранную навуковую і арганізатарскую дзейнасць з грамадскай працай у навуцы. З'яўляецца ўдзельнікам рэдкалегій часопісаў: «Веснік НАН Беларусі», «Веснік БДУ», «Працы Інстытута матэматыкі НАН Беларусі», «Mathematical Modelling and Analysis».

За паспяховую працу В. І. Карзюк неаднаразова адзначаўся шматлікімі дзяржаўнымі ўзнагародамі і ганаровымі званнямі. Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР (1982 г.), медалём «За працоўную доблесць» (1986 г.), мае званне «Заслужаны работнік адукацыі РБ» (1996 г.), лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь (1996 г.). У 1974 г. адзначаны дыпламам Мінвуза СССР і ЦК ВЛКСМ за навуковае кіраўніцтва студэнцкай працай, ушанаваны медалём Усесаюзнага конкурсу.

У 2014 г. В. І. Карзюку прысвоена званне акадэміка НАН Беларусі.

Жадаем Віктару Іванавічу дужага здароўя, творчых поспехаў, таленавітых вучняў і новых дасягненняў у навуковых даследаваннях.

Калегі і вучні

З ПЕРШЫХ КРЫНІЦ

Прафесарскі сход БДУ, у складзе якога каля 300 прафесараў і дактароў навук, сапраўды вельмі важная частка ўніверсітэцкай супольнасці, якая валодае ўнікальнымі кампетэнцыямі, высокім прафесійным патэнцыялам і безумоўным маральным аўтарытэтам. Мы сустрэліся з яго новым старшынёй доктарам філасофскіх навук прафесарам Анатолем ЗЕЛЯНКОВЫМ, каб пагутарыць пра забеспячэнне якаснай вышэйшай адукацыі ў нашай краіне.

– **Анатолій Ізотавіч, на Прафесарскім сходзе абраны новы прэзідыум, які ён возьме курс?**

– Найбольш важнымі кірункамі дзейнасці ПС з’яўляліся: аптымізацыя кіраўніцкіх структур у БДУ; інфарматызацыя навучальнага працэсу; актыўнае ўзаемадзеянне з навуковымі інстытутамі і цэнтрамі НАН Беларусі; а таксама сацыяльная абарона прафесарска-выкладчыцкага складу БДУ. Згаданыя кірункі застаюцца прыярытэтнымі і цяпер. Калі мы хочам паляпшаць якасць адукацыі, варта таксама падумаць і над праблемай не толькі маральнай, але і матэрыяльнай зацікаўленасці выкладчыкаў універсітэта ў выніках сваёй прафесійнай дзейнасці. Нашы папярэднікі выступілі з ініцыятывай заканадаўча аформіць павышэнне пенсій для выкладчыкаў, прафесараў і дактароў навук. Былі напісаны адпаведныя звароты. Мы лічым сваім абавязкам дабівацца станоўчага рашэння гэтай важнай ініцыятывы. Акрамя таго, больш за год функцыянуе метадалагічны семінар па актуальных пытаннях адукацыйных тэхналогій і навуковых даследаванняў. Мяркуем працягваць традыцыю выступленняў прафесараў па пытаннях развіцця адукацыі і нават запрасіць да абмеркавання дзеячаў культуры. У сувязі з уваходжаннем Беларусі ў Балонскі працэс нашу сістэму адукацыі чакаюць пэўныя перамены. І хоць шмат у чым мы ўдасканалівалі арганізацыю навучання ў адпаведнасці з нормамі Балонскай дэкларацыі, усё ж сёння нам прыйдзеца некаторыя пытанні вырашаць па-іншаму.

– **Якія канкрэтныя пытанні зараз абмяркоўваеце?**

– Сярод праблем, якія характэрны для нашай краіны ў цэлым, я б назваў беспрэцэдэнтную камерцыялізацыю вышэйшай адукацыі, паніжэнне ўзроўню падрыхтоўкі «студэнтаў-платнікаў», бюракратызацыю і неапраўданую цэнтралізацыю адукацыйнай сферы, стварэнне грувасткай і пры гэтым неэфектыўнай сістэмы фармальнай справаздачнасці, заўважнае зніжэнне сацыяльнага статусу і папулярнасці навуковага супрацоўніка, выкладчыка вышэйшай школы, да якой дадаецца відавочна неадпаведная аплата працы. Усе гэтыя праблемы ў той або іншай ступені праваўляюцца і ў нашым ўніверсітэце. Менавіта таму яны і стануць вызначальнымі ў дзейнасці новага складу прэзідыума ПС на найбліжэйшую перспектыву.

– **Эксперты лічаць, што маса-візацыя вышэйшай адукацыі не вельмі пасуе якасці навучання. Што думаеце на гэты конт?**

Прафесарскі сход за якасць вышэйшай адукацыі

– Тое, што сёння Беларусь уваходзіць у пяцёрку лідараў еўрапейскіх краін па колькасці студэнтаў ВУЗ на 100 тыс адзінак насельніцтва – з аднаго боку, фактар прыемны. Аднак, з другога боку, масавасць стварае на адукацыю пэўную нагрузку. Праблемы селекцыі і адбору вырашаюцца ўжо не так, як гэта было 20–30 гадоў таму. І мы з практыкі ведаем, што ўзровень падрыхтоўкі студэнтаў значна знізіўся і зараз ва ўніверсітэце нямае студэнтаў, якія не здольныя здужыць універсітэцкую праграму, асабліва па матэматыцы і фізіцы. Аднак гэта не менш характэрна і для гуманітарных навук. Што тычыцца філасофіі, то недастатковы ўзровень падрыхтоўкі тут вельмі адчувальны. Сёння да нас паступаюць такія студэнты, з якімі гаварыць нават на самым папярэднім узроўні пра філасофскія праблемы цяжкавата. Яны проста не разумеюць многіх паняццяў.

Асабіста я бачу выйсце ў дыферэнцыяцыі адукацыйных праграм. У нас павінны быць праграмы, што арыентаваны на падрыхтоўку такіх спецыялістаў, якія ў поўнай меры будуць адпавядаць жорсткім стандартам сучаснай вышэйшай адукацыі і ў будучыні стануць нашай зменай. Аднак некаторая частка студэнтаў можа займацца па іншых праграмах, якія падмаюць іх агульнакультурны і інтэлектуальны ўзровень, хоць і не маюць акадэмічнай накіраванасці. Дыферэнцыяцыя праграм павінна паспрыць развіццю найважнейшых стратэгічных ліній у адукацыі ва ўмовах яе масавізацыі.

– **Вы зазначылі, што вышэйшай адукацыі трэба павялічыць рэсурсны асяродок. Як гэта можна зрабіць?**

– Сапраўды, бюракратычная мадэрнізацыя вышэйшай адукацыі вельмі неспраджвае. Гэта тычыцца і сістэмы менеджменту якасці адукацыі, якая прынята таксама і ў нашым ўніверсітэце. На маю думку, яна вельмі грувасткая, бо не адаптавана да спецыфікі адукацыйнай сферы. За аснову ўзята тая сістэма якасці, якая выкарыстоўваецца ў прамысловасці і ў іншых сферах. Яна ўключае, як правіла, функцыю кантролю над працэсам, а не над вынікам. Адукацыйная ж сфера

вельмі спецыфічная. Калі мы спрабуем давесці да максімуму кантроль над працэсам і асобнымі яго функцыямі, то не атрымліваем выніку. Такім чынам, вялікія намаганні страчаюць сэнс.

На жаль, мы працуем ва ўмовах вельмі моцнай цэнтралізацыі кіравання вышэйшай адукацыяй. Яна не заўсёды эфектыўная. Пры такім падыходзе мы можам сутыкнуцца з праблемай, калі не бярэцца пад увагу асабісты погляд.

Сёння яўна пераважаюць фармальныя тэхналогіі ў кіраванні вышэйшай адукацыяй. Выкладчыкі стогнуць ад вялікай колькасці папяровай працы, справаздач і іншага кантролю. І часцяком пры гэтым з поля зроку выпадае змест самой адукацыі. Якасць адукацыі апошнім часам таксама зводзіцца да розных формаў справаздачнасці, да любых яе колькасных параметраў. Мы збіраемся правесці першасны аналіз гэтай вельмі актуальнай праблемы і даць свае рэкамендацыі па яе магчымым вырашэнні.

– **Чаму, на Вашу думку, павінны прыслухацца да голасу прафесараў?**

– Трэба разумець, што прафесарскі сход – гэта грамадская арганізацыя, своеасаблівы інстытут адукацыйнага грамадства. Аднак гэта не структура выканаўчай улады. Мы не валодаем тымі паўнамоцтвамі, рэсурсамі і кампетэнцыямі, якімі валодае рэктарат, дэканаты і іншыя структуры кіравання на факультэтах. У нас няма іх магчымасцяў, і мы на іх не прэтэндуюм. Наша праграма дзейнасці павінна ўлічваць гэту рэальнасць. Сваёй стратэгічнай перспектывай мы лічым наладжванне плённага дыялогу паміж кіраўніцтвам універсітэта і яго прафесарскім таварыствам. Сёння мы сутыкаемся з такімі выклікамі, якія рэсурсамі толькі выканаўчай і заканадаўчай улад не вырашыць. Абавязкова патрэбныя ініцыятыва і інтузіязм людзей, іх зацікаўленасць. Іх добрыя памкненні павінны быць аформлены ў своеасаблівыя інстытуты грамадзянскай супольнасці.

Ва ўніверсітэце існуе нямае грамадскіх арганізацый. Але прафесарскі сход – гэта ўсё ж вельмі спецыфічны кампанент унутрыўніверсітэцкай супольнасці. Прафесары – гэта людзі, якія валодаюць высокімі прафесійнымі кампетэнцыямі. І калі яны аб’ядноўваюцца ў такую кансалідаваную супольнасць, то іх меркаванні абавязкова будуць пачуты. Мы лічым даволі рэалістычнай падрыхтоўку сіламі Прафесарскага сходу штогадовага аналітычнага даклада рэктару БДУ, у якім будуць прадстаўлены найбольш актуальныя для ўніверсітэта праблемы і магчымыя шляхі іх вырашэння. Спадзяёмся, што канструктыўная зваротная сувязь стане дадатковым пазітыўным рэсурсам у агульных намаганнях усяго нашага ўніверсітэцкага калектыву і дапаможа захаваць яго вядучы статус сярод устаноў вышэйшай адукацыі не толькі ў нашай краіне, але і за мяжой.

Ганна ЛАГУН

СТУДЭНЦКІ ІНТАРЭС

Стэндавая канферэнцыя

У БДУ падведзены вынікі міжнароднага студэнцкага турніру прыродазнаўча-навуковых дысцыплін.

Гэта навуковае спаборніцтва ўпершыню праходзіла з 4 па 8 мая на пляцоўках БДУ і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Першае месца заваявала каманда Харкаўскага нацыянальнага ўніверсітэта імя В.М. Каразіна. Другімі сталі студэнты МДУ імя М.В. Ламаносава. «Бронзавым» прызёрам прызнана зборная Белгарадскага ўніверсітэта. У фінале каманды за адну гадзіну, карыстаючыся рознымі крыніцамі інфармацыі, аперацыйна распрацавалі план па абароне насельніцтва ад наступстваў маштабнага выкіды радыеактыўных ізатопаў ў асяроддзе. У турніры выступілі 14 каманд універсітэтаў Беларусі, Расіі і Украіны.

На працягу чатырох дзён маладыя даследчыкі вырашалі задачы, абпіраючыся на міждысцыплінарныя веды па хіміі, фізіцы і біялогіі. У прыватнасці, удзельнікі паспрабавалі разгадаць дзіўныя ўласцівасці ціаходак. Гэта прадстаўнікі тыпу мікраскапічных бесхрыбтовых. Ціаходка можа пражыць да

200 гадоў, з якіх больш за 10 гадоў здольная абыходзіцца без ежы і пітва. Да некалькіх тыдняў яно можа правесці і без паветра. Аднак самае дзіўнае ўласцівасць ціаходак – гэта іх здольнасць «уважрасцаць». Зараз навукоўцы спрабуюць зразумець, якім чынам ціаходка ўдаецца падтрымліваць жыццядзейнасць у экстрэмальных умовах.

Акрамя таго, маладыя навукоўцы вырашалі канкрэтныя вытворчыя задачы, прапанаваныя беларускімі прадпрыемствамі і арганізацыямі. Гэта былі не акадэмічныя заданні, а праблемы прыкладнага характару. Напрыклад, аднаму з вядучых айчынных прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці студэнты распрацавалі недарогі і эфектыўны метады аб’ектыўнай экспертызы былога ва ўжыванні тэкстыльнага выраба на прадмет адпаведнасці яго эксплуатацыі спажывцом паказаным інструкцыям. Прынятыя рашэнні студэнты прадэманстравалі на стэндавай канферэнцыі, дзе заказчык ацэньваў перспектывынасць дадзеных прапаноў. Арганізатарамі турніру выступілі БДУ і НАН Беларусі. Накіравана мерапрыемства на развіццё навукова-пазнавальнай актыўнасці навучэнцаў.

Дар’я КОЎЗА

АБ’ЯВЫ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ АБ’ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД

ДАЦЭНТА КАФЕДРЫ квантавай радыёфізікі і оптаэлектронікі, АСІСТЭНТАў КАФЕДРЫ фізікі і аэракасімічных тэхналогій.
Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб’явы.
Адрас: 220030, г. Мінск, вул. Бабруйская, 5а, упраўленне кадраў, тэл. 209-54-36.

ДЗЯРЖАЎНЫ ІНСТЫТУТ КІРАВАННЯ І САЦЫЯЛЬНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ БДУ АБ’ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАДЫ

ВЫКЛАДЧЫКА кафедры мастацтваў.
Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб’явы.
Адрас: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, Дзяржаўны інстытут кіравання і сацыяльных тэхналогій БДУ, аддзел кадраў, тэл. 306-00-28.

БДУ ў СМІ БЕЛАРУСІ

Пра Дні фізіка ў БДУ – kv.by, megacat.by, 1 Нацыянальны канал беларускага радыё (17.04), БелТА, Радыё «Сталіца» (21.04), БТ-1 (24.04), Zviazda.by, «Звязда» (07.05).

Новы інтэрнэт-праект «Слава Героям БДУ», прысвечаны 70-годдзю Вялікай Перамогі, распрацаваны на факультэце сацыякультурных камунікацый БДУ – радыё «Сталіца», megacat.by, 21.by, БелТА, БТ-1 (17.04), АНТ (20.04), kv.by, telegraf.by (23.04), «Звязда», Zviazda.by (24.04), «Настаўніцкая газета» (30.04).

Адзінаццацікласніца Ліцэя БДУ Дыяна Фаміна заваявала бронзавы медаль на Еўрапейскай матэматычнай алімпіядзе сярод дзяўчат – library.by (21.04), edu.gov.by, kv.by (24.04), megacat.by (23.04).

Пра запуск праекта БДУ «Невядомая Беларусь» – mjob.by (01.05), zviazda.by, «Звязда» (06.05).

Міжнародны студэнцкі турнір прыродазнаўчанавуковых дысцыплін упершыню прайшоў БДУ – Мінск 24ДОК (04.05), БелТА, So-l.ru (02.05).

На гістарычным факультэце БДУ распрацавалі першую электронную інфармацыйна-даведачную базу салдатаў і партызан Беларусі, якія загінулі ці зніклі без вестак падчас Другой сусветнай вайны – Nn.by, 21.by, БелаПАН, Мінск 24ДОК (09.05), БТ-1 (11.05), БелТА, Sputnik.by, 5min.by, Gorod214.by (10.05), Sb.by (11.05).

Пра X міжнародны форум студэнцкіх хароў «Папараць-кветка-2015» – БелТА, Soyuz.by, Embassybel.ru, Telegraf.by, Krynica.by, 21.by (11.05), ТРА «Саюз» (14.05), naviny.by, БелаПАН (17.05).

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

МАСАВЫЯ АДКРЫТЫЯ АНЛАЙН-КУРСЫ

KHAN ACADEMY

верасень 2006 г.
Салман Хан –
выпускнік MIT і
Гарвардскі
ўніверсітэт

Udacity

люты 2012 г.
Выкладчыкі
Стэнфарда Себасц'ян
Трун, Дэвід Стывенс
і Майк Сакольскіх

Coursera

красавік 2012 г.
Прафесары
інфарматыкі
Стэнфарда Эндру Ын
і Дафна Колер

edX

май 2012 г.
Масачусецкі
тэхналагічны
інстытут і Гарвардскі
ўніверсітэт

FutureLearn

снежань 2012 г.
Адкрыты ўніверсітэт
у Мілтан Кейнс,
Англія

Праект падтрымліваецца
з дапамогай ахвяраванняў,
пры гэтым значная іх частка
прыпадае на Google і Фонд
Біла і Мелінды Гейтс.
Платформа мае 21 партнёра
з розных галін адукацыі і
прамысловасці.

Праект супрацоўнічае са
119 партнёрамі. У іх лік
уваходзяць універсітэты і
неадукацыйныя
арганізацыі:
Дзяржаўны дэпартамент ЗША,
National Geographic і г. д.

На платформе размяшчаюць
свае курсы 60 універсітэтаў.
Вялікі ўклад у развіццё
платформы зрабілі супрацоўнікі
Стэнфарда, Масачусецкі
тэхналагічны інстытут, Google,
Каліфарнійскі ўніверсітэт
у Берклі, Гарварда і г. д.

UDACITY супрацоўнічае
з прамысловымі гігантамі –
Google, AT & T, Facebook, і г. д.
Партнёрамі пляцоўкі
з'яўляюцца 13 прыватных
кампаній і 2 універсітэты.
Шмат выкладчыкаў ВНУ
ўсяго свету працуюць з
пляцоўкай.

FL мае 57 партнёраў, 27 з
якіх з'яўляюцца вышэйшымі
навукальнымі ўстановамі
Вялікабрытаніі. Таксама
супрацоўнічаюць з
платформай British Museum,
British Council і
British Library.

КАТЭГОРЫІ КУРСАЎ

Матэматыка
Навука
Эканоміка і фінансы
Мастацтва і
гуманітарныя навукі
Вылічэнні

Навука звесці
Вэб-распрацоўка
Распрацоўка
праграмаў
забеспячэння
Android
IOS
Georgia Tech Masters
in CS
Non-Tech

У 25 катэгорыях
1039 курсаў
Гуманітарныя навукі
Грамадскія навукі
Медыцына
Інфармацыя, тэхналогія і
дызайн
Бізнес і менеджмент
Біялогія і
навука пра жыццё

450 курсаў
па 29 катэгорыях,
з якіх найбольшую
колькасць матэрыялаў
маюць:
Бізнес і менеджмент
Інжынерныя
Гуманітарныя навукі
Грамадскія навукі і г. д.

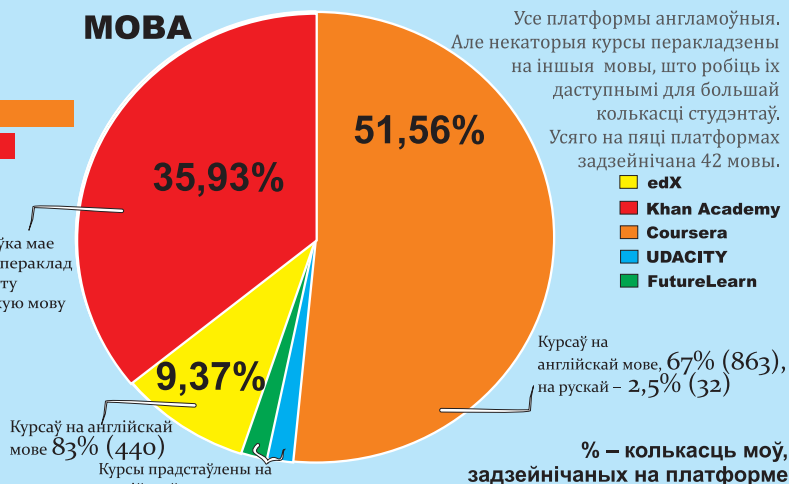
Бізнес і кіраванне
Мастацтва і CMI
Здраўе і псіхалогія
Гісторыя
Мовы і культура
Закон
Літаратура
Прырода і
навакольнае асяроддзе
Палітыка
і іншыя

СТУДЭНТЫ КУРСАЎ

Студэнты электронных курсаў –
жыхары амаль 200 краін

МОВА

Дрэва ведаў MOOC

Падрыхтавала Кацярына Ільінцава

БДУ рухаецца да адкрытай анлайн-адукацыі

Анлайн-курсы –
гэта адносна новая
тэндэнцыя, якая
атрымала развіццё
на Захадзе, а зараз
распаўсюджваецца і ў
Беларусі. Навучацца
ў інтэрнэце стала
рэальным пры дапамозе
масавых адкрытых
анлайн-курсаў (MOOC).

АНЛАЙН-КУРСЫ: ПРОСТА, ДАСТУПНА, ПРЭСТЫЖНА

Сядзячы дома на канапе, можна
азнаёміцца з навукальнымі матэ-
рыяламі знакамітых універсітэтаў
свету праз гэтыя платформы. Каб
далучыцца да агульнага руху MO-
OC, трэба толькі зарэгістравацца

на адным з адукацыйных сайтаў і
можна падпісацца на любы курс.

Такія віртуальныя пляцоўкі да-
юць магчымасць кожнаму атрымлі-
ваць веды бясплатна. На сэрвісах
можна вывучаць не толькі тэарэ-
тычны матэрыял, але і пазнаёміцца
з відэалецыямі і выконваць тэста-
выя заданні. На многіх платформах
працуюць форумы, дзе студэнты
абменьваюцца думкамі і дапамага-
юць адзін аднаму.

Адукацыйных праектаў анлайн-
курсаў у інтэрнэце налічваецца
дзясяткі. Да ліку найбольш папу-
лярных можна аднесці Coursera,
UDACITY, FutureLearn, edX і Khan
Academy.

БДУ СЯБРУЕ З ІНАВАЦЫЯМІ

Для БДУ адным з прыярытэтных
пытанняў з'яўляецца распрацоўка
спецыяльных курсаў для далучэння

ўніверсітэта да руху MOOC. Але
варта адзначыць, што выпуск ад-
наго масавага анлайн-курса пат-
рабуе вялікіх матэрыяльных срод-
каў і працавыдаткаў.

Зараз у распрацоўцы знахо-
дзяцца некалькі курсаў, якія ў
будучыні маглі б прэтэндаваць на
месца ў сусветнай адкрытай ан-
лайн-адукацыі. Для БДУ гэта стане
вялікім штуршком у развіцці, а
выкладчыкі стануць больш ахвотна
займацца распрацоўкай новых
матэрыялаў. Наконт гэтага на-
чальнік Медыяцэнтра БДУ Павел
САЛАЎЕЎ адзначае:

– Не трэба баяцца плагіяту ў
інтэрнэце, бо горш застацца не-
заўважаным. Зараз лідарства вы-
значаюць інавацыі. Без інавацый
нельга стаць лепшым, гэтак жа як
без іх пастаяннай актуалізацыі
можна страціць першыноўства.

Анлайн-адукацыя для БДУ –
справа не новая. Зараз на базе
Белдзяржуніверсітэта паспяхова
працуюць дзве адукацыйныя ан-
лайн-платформы: Moodle і e-Uni-
versity, свая платформа ёсць у
Інстытуце бізнесу і менеджменту
БДУ. Вялікая ўвага надаецца рас-
працоўцы новых курсаў і іх укара-
ненню на платформы, дзе свае
напрацоўкі могуць размяшчаць
выкладчыкі ўсіх факультэтаў уні-
версітэта.

Анлайн-сэрвісы ў навукальным
працэсе дапамагаюць не толькі сту-
дэнтам. У сістэме Moodle, напры-
клад, размяшчаны рэсурсы, з дапа-
могай якога абітурыенты БДУ мо-
гуць падрыхтавацца да цэнтра-
лізаванага тэсціравання альбо
проста падцягнуць свае веды па
матэматыцы. Сістэмы кіравання
навучаннем – выдатны інструмент

для таго, каб палепшыць навукаль-
ны працэс, зрабіць яго больш
інтэнсіўным. Вы могуць размяш-
чаць для студэнтаў дадатковыя
матэрыялы і заданні, арганізоў-
ваюць самастойную работу сту-
дэнтаў і шмат інш. Такі падыход
змняе пагляд на адукацыйны
працэс з абодвух бакоў.

Выдатных поспехаў дасягнула і
Электронная бібліятэка БДУ. Ві-
ртуальнае сховішча займае лідзі-
руючыя пазіцыі сярод універсі-
тэцкіх рэсурсаў краін СНД і тра-
пляе ў сотню лепшых у свеце. Расце
колькасць электронных паслуг, з
дапамогай шматлікіх анлайн-сер-
вісаў універсітэт імкнецца стаць
больш прывабным для беларускіх
студэнтаў, навуэнцаў з краін як
блізкага, так і далёкага замежжа.

Кацярына ІЛЬІНЦАВА

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Зноў на прэстыжных пазіцыях

Студэнты ФПМІ БДУ
заваявалі 15 месца
на чэмпіянаце свету
па праграмаванні.

Спаборніцтвы завяршылі-
ся 21 мая ў Марока. Удзель-
нікамі фіналу сталі каманды
128 універсітэтаў свету.

У склад каманды БДУ
ўвайшлі пяцікурснікі Яўген

Грыкевіч, Аляксей Колесаў і
чацвёртакурснік Аляксандр
Некрашэвіч.

Па ўмовах спаборніцтваў
камандам былі прапанаваны
13 тэкставых задач і адзін
камп'ютар. На працягу 5 га-
дзін яны павінны распраца-
ваць матэматычную мадэль,
вылічальны алгарытм і камп'ю-
тарную праграму і прайсці
аўтаматычнае тэсціраванне

праграмы. Нашы правільна
вырашылі 8 задач!

Паводле рэгламенту ча-
тыры каманды атрымліва-
юць залатыя медалі, па
столькі ж – сярэбраныя і
бронзавыя.

Залатыя медалі заваявалі
каманды Санкт-Пецярбург-
скага нацыянальнага даслед-
чага ўніверсітэта інфарма-
цыйных тэхналогій, механікі і

оптыкі, Маскоўскага дзяр-
жаўнага ўніверсітэта, Такійска-
га ўніверсітэта і Універсітэта
Цыньхуа (Пекін).

Беларусь на гэтым прэс-
тыжным спаборніцтве прад-
стаўлялі зборныя БДУ,
БДУІР і БДЭУ. Усяго ў адбо-
рачных турах чэмпіянату
ўдзельнічалі каманды 2534
ВНУ са 101 краіны.

Міхаіл МАШЧЭНСКІ

